

DELOVNA VERZIJA

Besede

2

UČBENIK za slovenščino
v 2. letniku poklicnega izobraževanja

Mateja Gomboc

Besede 2

**UČBENIK za slovenski jezik v 2. letniku
triletnih poklicnih šol**

Besede 2

Učbenik za slovenski jezik v 2. letniku triletnih poklicnih šol

Avtorica	Mateja Gomboc, prof.
Ilustrator	Matej Kocjan
Recenzentki	prof. dr. Mojca Nidorfer, Valentina Kobal, prof.
Lektorica	Nuša Radinja, prof.
Urednici	Špela Kikelj, Majda Degan Kapus (prva izdaja)
Glavni urednik	Vasja Kožuh
Izvršna direktorica založništva	Ada de Costa Petan
Oblikovanje in oprema	DZS, d. d.
Prelom	Boex DTP, d. o. o.

Učbenik Besede 1 je Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na svoji 221. seji dne 19. maja 2022 s sklepom št. 013-1/2022/54 potrdil kot ustreznega za pouk slovenščine v 1. letniku triletnih poklicnih šol.

© DZS, založništvo in trgovina, d. d., 2022. Vse pravice pridržane.

Brez pisnega dovoljenja Založbe je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, dajanje v najem, javna priobčitev, dajanje na voljo javnosti (internet), predelava ali vsaka druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki.

Odstranitev tega podatka je kazniva.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

811.163.6(075.3)

GOMBOC, Mateja, 1964-
Besede 1. Učbenik za slovenski jezik v 1. letniku triletnih
poklicnih šol / Mateja Gomboc ; [ilustracije Matej Kocjan]. - 3. izd.,
1. natja. - Ljubljana : DZS, 2022

ISBN 978-961-02-1064-1
COBISS.SI-ID 105413379

znanje uresničuje sanje

DZS, d.d., DIVIZIJA ZALOŽNIŠTEV
IZOBRAŽEVALNO ZALOŽNIŠTVO
<http://www.dzs.si>
e-pošta: info.narocila@dzs.si
tel. št.: 01/ 30 69 879

e vedež
Izobraževalni
portal

www.evedez.si

Vsebina

Novi koraki skozi slovenski jezik	5
Didaktična zgradba poglavja	6

1. Jezik 7

Kaj znamo o jeziku?	8
Slovenščina v Republiki Sloveniji	10
Slovenski jezik med drugimi jeziki	12
Slovenščina in slovanski jeziki	15

2. Besedilo 17

Vrste besedil	18
Enogovorna in dvogovorna besedila	19
Besedila glede na namen	22
Praktičnosporazumevalno besedilo	22
Uradovalno besedilo	23
Publicistično besedilo	25
Strokovno besedilo	27
Jezik v poklicnem okolju	30
Besedilne vrste	32
Uradni pogovor	32
Opravičilo	36
Zahvala	39
Sožalje	41
Prošnja	43
Bančni in poštni obrazci	47
Poročilo	49
Spletne strani	51
Življenjepis	53
Poljudnoznanstveni članek	55
Opis delovnega postopka	57
Delovni dnevnik praktičnega pouka	59

3. Jezikovna podoba besedila 63

Jezikovni priročniki	64
Pomen besed	68
Osnovni in preneseni pomen	69
Slogovna vrednost besed	72
Vrste besednih zvez	75
Stalne besedne zveze	77

Oblikovna stran besed	79
Besedne vrste	81
Samostalnik	82
Pridevnik	90
Zaimек	93
Samostalniški zaimек	93
Pridevniški zaimек	96
Števnik	99
Glagol	103
Neosebne glagolske oblike	104
Osebne glagolske oblike	105
Prislov	114
Predlog	115
Veznik	117
Členek	119
Medmet	120
Pravopisna pravila	122
Ločila	122
Dvodelna ločila	124
Narekovaj	124
Oklepaj	125
Pomišljaj	125
Vezaj	126
Premi in odvisni govor	128

Novi koraki skozi slovenski jezik

Spoštovani dijaki in dijakinje!

Za vsakega posameznika in seveda tudi za narod v celoti je zelo pomembna skrb za svoj jezik, materinščino. V Republiki Sloveniji je materni jezik večini prebivalcev slovenščina. Naše vsakdanje sporazumevanje samoumevno poteka v slovenskem jeziku. Dobro poznavanje slovenščine omogoča lažjo komunikacijo in več možnosti uspešnega uresničevanja osebnosti, tudi tistim, katerih materni jezik ni slovenščina in se tega jezika naučijo kot jezika okolja.

Najpogosteje se besedno sporazumevamo z besedilom. Hkrati nam to daje informacije o jezikovnem sestavu slovenskega jezika. Tako smo v prvem letniku spoznali značilnosti izrazne strani govorjenih in zapisanih besedil. Prav tako smo se naučili določiti različno pomensko vrednost besed. Zato bomo zdaj storili še korak naprej: spoznali bomo nove zvrsti in besedilne vrste, oblikovno stran besed, natančneje pa bomo spoznali tudi zveze besed, še posebej tiste s prenesenim pomenom.

Kadar med seboj primerjamo različna besedila, ugotovimo, da se zapisano razlikuje od govorjenega, da je govor v domačem okolju drugačen od pogovora v uradnih okoliščinah ali da je zahvala v časopisu drugačna od zahvale prijatelju.

Sodobni način življenja nas vodi tudi čez meje slovenskega jezika, tako s sredstvi javnega obveščanja (radio, televizija, časniki in časopisi, medmrežje) kot iz želje po spoznavanju novih dežel. Zato je dobro znati tuje jezike, saj si s tem širimo svoja obzorja. Pri tem pa si velja zapomniti dvoje: prvič, dobro poznavanje slovenskega jezika je pogoj za hitrejše in lažje učenje drugih jezikov, in drugič, če bomo spoštovali svoj jezik, bomo bolj spoštovali tudi druge jezike. Jezik je tudi naša osebna vrednota – kdo bo skrbel zanj bolj, če ne mi sami?

Zatorej pogumno naprej, z novimi koraki skozi slovenski jezik!

Avtorica

Didaktična zgradba poglavja

Vrste besedil

- Kako na besedilo vplivajo različne okoliščine (na primer starost naslovnika, hrup pri govorjenju, nečistjiva pisava pri branju, nastop na odru)?
- Kako se med seboj razlikujejo besedila, ki nastanejo bodisi v uradnem bodisi v neuradnem okolju?
 - Po čem prepoznamo, ali gre za zasebno ali javno besedilo?
 - Kaj pomeni, da se sporočevalec v besedilu razodeva?

Na vsako besedilo vpliva veliko različnih dejavnikov: to so okoliščine, namen sporočanja, tema, nebesedni spremljevalci, prenosnik idr. Pri vsakem besedilu prepoznavamo:

- kdo tvori (piše ali govori) besedilo – to je **sporočevalec** oziroma tvorec;
- komu je namenjeno – to je **naslovnik** oziroma prejemnik;
- **kdaj** in **kje** je nastalo;
- kakšnim **namenom** je bilo tvorjeno;
- ali je besedilo **govorjeno** ali **zapisano**, poslano **po elektronski pošti** ali kako drugače.

Ponovimo, kateri so dejavniki sporazumevanja.

Besedila se med seboj razlikujejo zaradi številnih značilnosti. Nekatere vrste besedil smo spoznali že v prvem letniku, na primer umetniška in neumetniška besedila, zasebna in javna, uradna in neuradna itn. Spoznajmo nekatere drugih značilnosti sporazumevanja.

uvodna motivacija

razlaga

ponazoritveno besedilo

18

vprašanja, naloge, spodbude

Vrste besedil

To je Andrej iz Slovenskih Konjic!

Kako te vidijo stariši, po čem te poznajo prijatelji?

Staršev se zdijo družabni in zelo spodobni s šolskimi obveznostmi in treninji. Prijatelj pravi, da sem zabaven. Zaradi vsakodnevnih teniških treningov nimam veliko prostega časa, izrabim ga za računalnik in gledanje filmov.

Katera je tvoja prva misel, ko zjstaj zavzorni budilka?

Tako sem zaspan, da sploh ne razmišljam! Najprej del šole je ...

Kaj pri prvih letih veš sam, tvoji starši pa ne?

Oni mislejo pogosto o računalnikih! Se sapa se jim ne!

Katero je najpogostejše vprašanje, ki ga slišiš od odraslih?

Kako gre v šoli? Kam tusti?

Kaj bi najraje počel, ko boš odrasel?

Zanima me vse, kar je povezano s tenisom, filmom in medicino pa tudi z vesoljem.

Kdo je človek, ki mu najbolje zaspal, in kakaj?

Solincu Gregi, ker razmišlja enako kot jaz.

Kaj je tvoj orednji cilj tega tedna?

Da spiknem in grem konec tedna na počitnice.

Česa se v prihodnosti najbolj veseliš?

Potovanja po svetu in teniških zmag.

Prijeto pri: Odb. 28. 10. 2011

Razmiselite in odgovorite.

- O čem govori prvo besedilo?
- Koliko je tvorec prvega besedila?
- Kdo je sporočevalec, kdo pa naslovnik drugega besedila?
- Ali sporočevalec v drugem besedilu spušča naslovnika in ga poziva k odgovoru ali ga samo obvesti?
- Opazite okoliščine tretjega besedila. Ali je besedilo eno- ali dvosmerno?

V prvem besedilu je sporazumevanje **dvosmerno**. V spletni klepetki čevalec postavi vprašanje oziroma izrazi prošnjo za nasvet. Na njeno odzval naslovnik in sporočevalec odgovori ter na tak način prevzela v valca. Tako prvi sporočevalec postane naslovnik.

20

Vrste besedil

Tako je tudi pri drugemu sporočevalcu, ki prevzame pobudo in postavi novo vprašanje prvemu sporočevalcu, ta pa nanj odgovori.

Tudi v tretjem besedilu je sporazumevanje **dvosmerno**, saj se udeležena, to sta spravevalec in vprašani (intervjuvanec) izmenjujeta. Vprašani odgovarja na vprašanja, ki mu jih postavlja spravevalec.

Prvo in tretje besedilo sta **dvogovorni besedila**.

Dvogovorna besedila so: pogovor, anketa, intervju, spletni klepet, prošnja, zahteva, osebno vabilo idr.

V drugem besedilu je sporazumevanje **enosmerno**, saj sporočevalec naslovniku samo predstavi dogodek in ga o njem obvesti ter nanj vabi. Tako besedilo je **enosmerno**. Sporočevalec ne spodbuja naslovnika k besednemu odzivu, temveč mu samo posreduje svojo vrednost. Od naslovnika ne pričakuje, da bo besedno izrazil svoje mnenje, ne zastavlja mu nobenega vprašanja in ne izraža prošnje.

Enogovorno besedilo naslovnika ne poziva k neposrednemu odzivu. Če pa se ta nanj besedno odzove, postane besedilo dvogovorno.

Enogovorna besedila so: opis, predstavitev, predavanje, vabilo, oznaka, oglaševalno besedilo, novica, poročilo idr.

povzemalna shema

temeljni pojmi

21

Kaj vemo o jeziku?

Kaj je jezik?

- V prvem letniku ste spoznali veliko novega o jeziku. Katerih poglavij se spomnite?
- Pojasnite pojma *materni jezik* in *jezik okolja*. Je slovenščina vaš materni jezik?
- Ali menite, da je dobro poznavanje maternega jezika nujno? Odgovor utemeljite.
- Kakšna je razlika med knjižnim in pogovornim jezikom?
- V katero narečje sodi kraj, v katerem živite? Katera narečja še poznate?
- Za kaj uporabljamo jezikovne priročnike?
- Kako delimo glásnike ali foneme?
- Poiščite primere za sopomenke, protipomenke, nadpomenke in protipomenke.
- Kaj je besedna družina?

Z nekaj vprašanji smo osvežili spomin na poglavja o jeziku, ki smo jih obravnavali v prvem letniku. Ugotovili smo tudi, da je znanje jezika pomembno, saj ga uporabljamo v različnih okoliščinah. V njem se sporazumevamo s svojimi najbližjimi in v javnosti, v njem razmišljamo, čustvujemo in dojemamo svet okoli sebe.

Kdor dobro pozna jezik, ga obvladuje na različnih ravneh:

- pozna pravila rabe različnih zvrsti jezika, na primer, kdaj uporabljamo knjižni, kdaj neknjižni jezik, kako upoštevamo okoliščine in drugo;
- obvlada pravilno ustno in pisno izražanje, na primer pravorečje, pravopis in jezikovna pravila ter upošteva pravila vljudnosti;
- prepozna in zna uporabljati različne besedilne vrste, na primer pisma, voščila, čestitke, prošnje itn., tudi v elektronski obliki.

Preverimo znanje, ki smo ga pridobili in utrdili v prvem letniku. Primerjajmo dve besedili.

Narečje v Beli krajini

Na nastanek in oblikovanje belokranjskega narečja so zelo vplivali turški vpadi od 15. st. naprej. Prvotno prebivalstvo Bele krajine se je umikalo proti severu, na izpraznjena območja pa so se naselili begunci iz hrvaške Like, Dalmacije in Bosne – Uskoki. Ti so se pomešali s preostalim slovenskim prebivalstvom in v stoletjih izoblikovali novo govorico, ki je mešanica slovenskega, hrvaškega in srbskega jezika.

Belokranjci so ponosni ljudje, ki se ne sramujejo svoje govorice in izvora. Že Janez Trdina je Belokranjce hvalil zaradi njihove narodne zavednosti. V tem so lahko zgled številnim Slovencem.

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) je v rubriki »nar.«, to pomeni narečno, 54 besed oziroma gesel iz belokranjskega narečja.

Dostopno 1. 7. 2022 na www.krabat.si.

Srečko Kosovel: *Pa da bi znal*

Pa da bi znal, bi vam zapel
o svetlo šumečih topolih,
o kraškem soncu
v hladnem septembru,
o belih ajdovih dolih.

Pa da bi znal, bi vam zapel
o enem, o enem dekletu;
tako rad jo imam
in je ne dam
za vse, za vse na tem svetu.

Razmislite in odgovorite.

- Kakšen je namen prvega in kakšen drugega besedila?
- O čem govori prvo besedilo?
- Kaj izvemo v članku o belokranjskem narečju?
- Ali je iz besedila razvidno, kdo je sporočevalec? Ali izraža svoja občutja? Podčrtajte povedi, v katerih se razodeva.
- Utemeljite rabo velikih začetnic v besedilu.
- Ob besedi *govorica* navedite še nekaj besed iz iste besedne družine.
- V Franu preverite pomen besed *Uskok* in *zavednost*.
- Ali je drugo besedilo umetnostno ali neumetnostno? Odgovor utemeljite.
- O čem govori drugo besedilo?
- Zakaj so v njem vrstice krajše? Kako imenujemo tako vrstico?
- Ali sta obe besedili napisani v knjižnem jeziku?
- V drugem besedilu obkrožite vse samoglasnike.
- Pojasnite rabo ločil v drugem besedilu.

Vsako besedilo nas seznaja z novimi spoznanji o svetu, ki nas obdaja. V njem prepoznamo okoliščine (kdo sta sporočevalec in naslovnik, kje in kdaj je besedilo nastalo), razberemo temo in namen.

Ker se besedilo izraža v besednem jeziku, vsebuje tudi informacijo o jeziku. Govorjeno besedilo se razlikuje od zapisanega, saj mora sporočevalec pri prvem upoštevati značilnosti pravorečja in glasoslovja, pri drugem pa mora paziti na pravilen zapis posameznih glasnikov in besed. Učenje o značilnostih jezikovnega sestava nam omogoča usvajanje slovničnih pravil, na podlagi katerih se izognemo nepotrebnim napakam pri oblikovanju besedil.

Slovenščina v Republiki Sloveniji

V Sloveniji je slovenščina državni jezik, to pa pomeni, da našo državo predstavlja v svetu. Je tudi uradni jezik, saj je jezik poslovanja, sredstev javnega obveščanja in vsakdanjega sporazumevanja.

Za večino prebivalcev Slovenije je slovenščina tudi materni jezik, ker je jezik prvega, družinskega okolja. Za nekatere pa je slovenščina jezik okolja, saj v zasebnem, družinskem okolju uporabljajo drug jezik, ki je njihova materinščina. Ker je slovenščina uradni in tudi učni jezik v šoli, je dobro znanje slovenščine obvezno, predvsem pa nujno za strokovno in vsakdanje sporazumevanje.

Na dvojezičnih območjih sta poleg slovenščine še dva uradna jezika: na Obali je to italijanščina, v delu Prekmurja pa madžarščina.

O različnih položajih slovenščine v Besedah 1 v poglavju Jezik v različnih okoljih.

Že v prvem letniku smo spoznali, da je materni jezik tisti, ki se ga človek nauči v svojem prvem okolju (navadno je to družina). Znanje maternega jezika je nujno in koristno, s poznavanjem svojega in tujih jezikov pa si širimo naša obzorja, spoznavamo svet, razumemo druge kulture in pridobivamo nova znanja.

Vsak jezik ima svoje prepoznavne značilnosti, po katerih se razlikuje od drugih jezikov. To so besedje, slovnične lastnosti in način oblikovanja glasov. Jezik seveda najprej prepoznavamo na podlagi izgovora besed in različnega poimenovanja stvarnosti. Tudi slovenski jezik ima svoje posebnosti, na primer dvojino, različne oblike za sklone, posebne glagolske oblike in drugo.

Če poznamo in obvladamo jezikovne značilnosti slovenščine, se bomo lažje naučili tujih jezikov. Bolje bomo razumeli pomen besedila, zaradi obvladovanja slovničnih pravil slovenskega jezika pa bomo lažje prepoznavali in dojeli tudi jezikovni sestav tujega jezika.

Sodobni način življenja zahteva veliko stikov s pripadniki drugih narodov in tujimi jeziki. Če sogovornika nimata istega skupnega jezika in se ne moreta sporazumeti v jeziku, ki ga poznata oba, je sporazumevanje oteženo ali celo onemogočeno. Vseh svetovnih jezikov se gotovo ne moremo naučiti. Toda nekateri jeziki so v svetu bolj razširjeni ali nam bližji, na primer angleški, nemški, španski, francoski, hrvaški, srbski, bosanski in italijanski. Zato se je poleg maternega oziroma slovenskega dobro učiti še kak tuj jezik. Zlasti praktično je znanje katerega izmed sosednjih jezikov, saj z bližnjimi državami največ sodelujemo.

Primerjajte besedila med seboj.

- SLO** Mlečno čokoladni pralineji z alpskim mlekom, polnjeni s kremo iz alpskega mleka z mlečnim polnilom iz alpskega mleka. Vsebuje mleko, lešnike, sojo, lahko vsebuje sledi drugih oreščkov in pšenice.
- ENG** Alpine Milk Chocolate pralines filled with Alpine Milk Creme filling. Contains milk, hazelnuts, soya, may contain traces of other nuts and wheat.
- HR. BIH** Mljične čokoladne praline s alpskim mlijekom, punjene mlijječnom kremom s alpskim mlijekom. Sadrži mlijeko, lješnjake, soju, može sadržati tragove drugih orašastih plodova i pšenice.
- RO** Bomboane de ciocolată cu lapte din Alpi umplute cu cremă de lapte din Alpi. Contine lapte, alune, soia, poate contine urme de grâu si varietati similare de nuci.

Razmislite in odgovorite.

- Katero besedilo najbolj razumete?
- Katera besedila so si med seboj najbolj podobna?
- Kaj pomenijo kratice, zapisane pred besedili?
- Katere tuje jezike je po vašem mnenju koristno znati? Zakaj?
- V čim več tujih jezikih poiščite izraze za *dober dan*, *hvala* in *Ijubim te*.
- Katere tuje jezike zelo dobro obvladate, katere razumete, pri katerih pa poznate samo pomen nekaterih besed?

Tuji jezik, ki ga znamo toliko, da razumemo pomen besed, se znamo v njem sporazumevati ter tvoriti pisna in govorna besedila, obvladamo aktivno. Če v tujem jeziku razumemo zgolj pomen nekaterih besed, ne zmoremo pa sami oblikovati besedil, je naše znanje jezika pasivno. V Evropski uniji je veljavna lestvica šestih jezikovnih ravni, od A1 do C2, ki so tudi uradno merilo znanja tujih jezikov.

Ključni pojmi

materni jezik – jezik človekovega prvega, najbližjega okolja

tuji jeziki – jeziki drugih narodov, ki imajo svoje prepoznavne značilnosti

Slovenščina med drugimi jeziki

Na svetu je približno 6000 živih naravnih jezikov. Živ jezik je tisti, ki ga določena skupnost ljudi uporablja za vsakdanje praktično sporazumevanje, naravni jezik pa je tisti, ki v zgodovinskem procesu razvijal v neki jezikovni skupnosti.

Tudi slovenščina je živ naravni jezik. Uporablja ga 2,5 milijona ljudi. Večina govorcev živi v Republiki Sloveniji, slovensko govorijo tudi zunaj meja naše države, zlasti v zamejstvu, torej v sosednjih državah, takoj za slovensko mejo, in v izseljenstvu, slovenščino pa znajo tudi številni tujci.

Nevarnosti, da bi slovenski jezik izumrl, ni. Po številu govorcev zaseda približno 150. mesto na svetu.

Slovenija je ena od evropskih držav, ki je tudi članica Evropske unije. V tej povezavi je velik poudarek namenjen učenju drugih jezikov in spoštovanju ene izmed temeljnih človekovih pravic: da se vsakdo lahko sporazumeva in izražuje v svojem, maternem jeziku. Zato je v državah, v katerih živi veliko članov določene jezikovne skupnosti, lahko organizirano tudi učenje njihovega jezika.

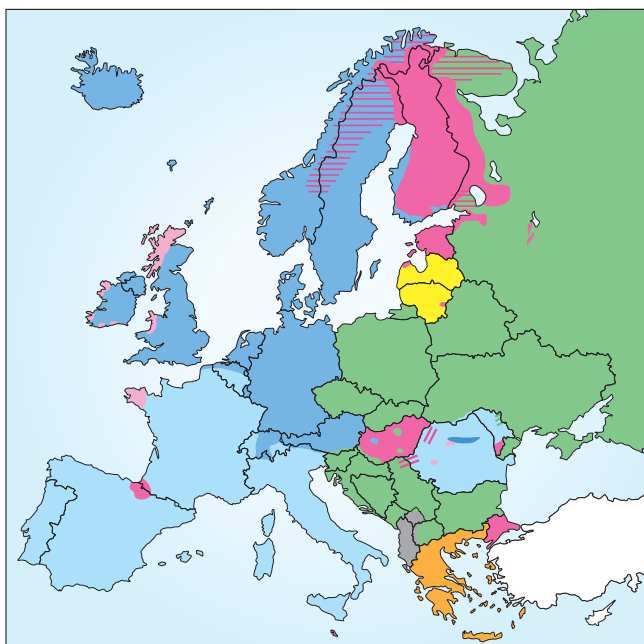

Oglejmo si države v Evropi.

Slovenija je postala članica Evropske unije 1. maja 2004. V Evropski uniji so vsi jeziki enakopravni.

- romanski jeziki
- germanski jeziki
- slovanski jeziki
- neindoevropski jeziki
- grški jezik
- albanski jezik
- baltska jezika
- keltski jeziki

O jezikih v Evropski uniji bomo govorili v tretjem letniku.

Razmislite in odgovorite.

- Na zemljevidu Evrope označite ozemlje Republike Slovenije.
- Imenujte države, ki mejijo s Slovenijo, in njihove uradne jezike. Ali se jezik vedno imenuje po imenu države, v kateri je uradni jezik?
- Zapišite, v katerih evropskih državah je uradni jezik francoščina.
- Kateri evropski jeziki so po vašem mnenju podobni slovenskemu?
- Ali veste, v katerih državah imajo več uradnih jezikov? Poznate katero?
- Tekmujte med seboj, kdo bo prepoznal največ imen označenih držav in jezikov.

Kot veste, je v Evropi veliko različnih jezikov. To je razvidno tudi iz tega zemljevida. Nekatere besede so v različnih jezikih zelo podobne, na primer *mati*, *mother*, *madre*, *Mutter*. To so predvsem besede, ki označujejo prvo človekovo okolje (tj. družino, dom, okolico), preprosta opravila (gospodinjska, kmečka idr.) in imena živali.

Oglejmo si nekaj primerov:

Slovensko	Angleško	Nemško	Italijansko	Hrvaško
hiša	house	Haus	casa	kuća (prim. koč)
sestra	sister	Schwester	sorella	sestra
sol	salt	Salz	sale	sol

Na podlagi podobnosti med besedami in z njihovo primerjavo sklepamo, da je pred več tisočletji obstajal neki skupni prajezik, iz katerega so se razvili tako evropski jeziki kot tudi jeziki zahodne in srednje Azije. Ta jezik imenujemo indoevropski prajezik ali praindoevropsščina. Govorili naj bi ga pred več kot 6000 leti. Iz njega se je razvilo veliko jezikov, saj skoraj polovica človeštva govori katerega od indoevropskih jezikov.

Preostali svetovni jeziki so se razvili iz drugih prajezikov. Na vseh celinah je bilo tudi teh veliko.

Kako so se iz praindoevropskega jezika razvili posamezni evropski jeziki? S selitvami in z razvojem človeštva so nastajale sprva manjše in nato vse večje skupine ljudi – ljudstva, ki so ohranjala določene jezikovne posebnosti. Zato imamo v Evropi in po svetu toliko različnih jezikov. Jeziki, ki so med seboj sorodni, sodijo v isto jezikovno družino.

Kaj vemo o jeziku?

V razpredelnici so tri osrednje skupine – družine jezikov, ki so se razvili iz indoevropskega prajezika.

Indoevropski prajezik	
Slovanski jeziki	ruski
	beloruski
	ukrajinski
	poljski
	lužiškosrbski
	češki
	slovaški
	slovenski
	hrvaški
	srbski
	bosanski
	črnogorski
Romanski jeziki	makedonski
	bolgarski
	italijanski
	španski
	katalonski
	portugalski
	francoski
Germanski jeziki	retoromanski
	romunski
	furlanski
	angleški
	nemški
	norveški
	švedski
	danski
	nizozemski
	flamski
	islandski

Razmislite in odgovorite.

- Ali za vse jezike veste, v katerih državah jih govorijo?
- Na zemljevidu skušajte jezike umestiti v posamezne države.
- Če jezikov ne poznate, njihov obstoj preverite na spletu.

Ugotovili smo že, da so si nekateri jeziki med seboj precej podobni in da jih zato uvrščamo v posamezne jezikovne družine. Nekateri evropski jeziki pa so povsem samosvoji in jih ne moremo uvrstiti v nobeno od teh skupin. Taki jeziki so:

- baltska jezika: litovski in latvijski;
- albanski jezik;
- madžarski, estonski, finski in letonski, ki spadajo v skupino ugrofinskih jezikov;
- malteški jezik, ki je afro-azijski jezik;
- baskovski jezik, ki je očitno obstajal že davno in je t. i. izolat – edini predstavnik tega jezika.

Slovenščina in slovanski jeziki

Iz indoevropskega prajezika se je kot eden od jezikov razvila tudi **praslovanščina**. Govorili so jo do približno 6. st., potem pa so se slovanska ljudstva začela seliti in se deliti na narečja. Iz njih so se razvili posamezni **slovanski jeziki**. Ti jeziki, med katere sodi tudi slovenščina, so si med seboj podobni po besedišču in slovničnih značilnostih.

Slovensko	Hrvaško	Rusko	Češko	Poljsko
ovca	ovca	ovcá	ovce	owca
pajek	pauk	pauk	pavouk	pająk
ključ	ključ	klyuch	klíč	klucz

Slovanske jezike delimo glede na lego ozemelj na vzhodne, zahodne in južne.

Ključni pojmi

jezikovne družine – jeziki, ki zaradi podobnosti spadajo v isto skupino

slovanski jeziki – jeziki, med katere spada slovenščina, razvili so se iz skupnega prajezika in so si med seboj podobni